

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... — 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... — 2 " — "
 Na štvrt roka ... — 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
*sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.*

Za čo bojuje kresťanská ľudová strana?

Jestvovanie kresťanskej ľudovej strany od prvej hodiny, ako bola utvorená, pozostáva zo samých zápasov. Bojuje neustále za práva cirkvi, za blaho ľudu a za zveladenie krajiny. Že v týchto bojoch neustáva a dosiahla nejedného úspechu, to uznať musí i najväčší jej nepriateľ. Ohľadom politického rozpoloženia krajiny, žijeme prítomne v neistej dobe. Krajina zas nemá stálej vlády. Zasadnutia snemovne sú odročené. Jeho veličenstvo kráľ prišiel síce tým cieľom do hlavného mesta, aby krízu rozriešil. Kríza ale po dnes rozriešená není a jeho veličenstvo kráľ po prijatí a vyslyšaní popredných politikov všetkých uznaných politických stránok, už vo stredu opustil hlavné mesto Budapešť a navrátil sa do Viedne.

Kto prítomnú krízu zapríčinil, to sme už v predošlých číslach spomenuli. Sú to nepokojné a liberálne elementy stránky osemaštyridsiatich. Tieto elementy jednoducho nové a nové otázky vyhadzujú na povrch verejného života. — Nie veľmi dávno nevideli iného na obore politickom, ako samé vojenské otázky. Neustálym predhadzovaním týchto vojenských otázok za istý čas prekazily cele úspešné účinkovanie krajinského zákonodarstva. Pozdejšie sami zložili zbraň, ač práve ich k tomu nikto nenútil, za čas aj celkom umkli. Od pol roka týmto nepokojným ľuďom zas iná muška vletela do ucha a od tých čias nevidia pred sebou iného, ako *samostatnú banku*; o tejto sa im jednoducho snívajú; snáď ešte aj v jejich snách vykrikujú, že *jestli samostatnú*

banku čím skorej nedostanú, v Uhorsku všetko na ruby bude obrátené. Len nie tak ohnive, mladí páni! Čoho dôkazom je toto počínanie? Len toho, že tí nasršení osemaštyridsiati sú celkom zaslepení. Nevidia pustnutie hospodárskeho obecnstva. Nemajú ľudského citu ku hroznej biede malých priemyselníkov. Na tom im nič nezáleží, že naše robotníctvo v nesmiernom počte opúšťa krajinu a vandruje do cudzozemska. Že socialdemokrati zkazonskými naukami hubia náš spoločný ľud, to sa ich ani netýka. Že židovskí úžerníci a freimaurerskí bohaprázdnici obyvatelstvo krajiny ženú do duševnej a hmotnej záhuby, to tí liberalizmom nasiaknutí nepokojní osemaštyridsiati nebadajú a nevidia. Oni vždy len jedno vidia, totiž: *samostatnú banku!* Ako keby od tejto banky celé večné a časné blahoslavenstvo nášho ľudu záviselo. Veď sme posiaľ nemali samostatnej banky a neprepadly sa ani Tatra ani Fáttra. Na samostatnú banku čakali sme trpezlivo posiaľ; keď to politické a hospodárske rozpoloženie dovolí, dostaneme ju aj pozdejšie.

Nie banka je prvou a neodolateľnou potrebou nášho ľudu. Nedostatok práce, hrozná drahota, nespravodlivé rozdelenie verejnej farchy, bezprávnosť, nesriedenosť verejnej správy väčšmi tlačia náš ľud, ako to, že nemá samostatnej banky. Sami vážnejší mužovia 48. stránky to uznávajú, že rozdelenie banky prítomne na škodu by bolo našej krajine. — Veď sme i tak dosť chudobní, nuž či nám to treba, aby sme následkom zlej finančnej politiky stali sa ešte chudobnejší?

Ti, čo sa vyznajú vo finančných záležito-

stach, všetci to tvrdia, že krajinským záujmom na istý čas ešte najlepšie sôdpovedá spoločná banka. Len daktorí z 48-tich považujú to za zvláštny záujem jejich strany, aby samostatná banka u nás čím skorej založená bola. Veď ale Uhorsko nejestvuje výlučne len pre tých osem-aštyridsiatich a spoločným záujmom vlasti podriadiť sa, povinní sú aj tí páni zo stránky 48.

Prevážna väčšina stránky 48, na čele s jejich vodcom *Kossuthom* je tiež tej mienky, že otázku banky škoda bolo na povrchie vrhnúť a do protivenstva postavíť sa s jeho veličenstvom kráľom. Toto nahliadajú už aj nepokojní členovia 48. strany a radi by aj odzbrojili. — Majú to oni totiž v obyčaji, keď im volačo neide po vôli, hneď odhadzujú flinty poza ploty. Teraz, aby z jejich oslavovaných zásad, v ktoré im už málo kto verí, aspoň volačo oratovali, vykrikujú zase, že sú hotoví zrieknuť sa aj otázky banky, len aby výlučne z jejich stránky sostavená bola vláda. Všetci ministri aby boli z 48. strany vymenovaní, po tom nedbajú viac o samostatnú banku. Je to ozaj zánímavá vernosť ku vlastným zásadám! Balamutia nými ľud a potom ich opúšťajú. Na počudovanie je, že pospolitý ľud takým politikom, čo len slova uverí.

S týmto jednaním nepokojných neodvislých porovnať treba účinkovanie kresťanskej ľudovej strany. Táto politická strana nevystatuje sa s jej zásadami a programom. Neopúšťa ale ani zásady, ani jej program za všetky poklady sveta. Verne svojmu programu bránila cirkev, vieru, práva a záujmy ľudu v koalícii, keď mala slovo vo vláde. V záujme ľudu zastáva kresťanská ľudová strana aj v tomto politickom rozporení tú zásadu: *Na bok prítomne so samostatnou bankou, najprv treba previesť volebnú reformu!*

Porada Jednoty Katolíckeho Ľudu v Trenčíne.

Horliví duchovní, učitelia a početní z inteligencie stolice trenčianskej držali 6. mája poradu Katolíckej Jednoty vo veľkej dvorane hostinca «Alžbety». Stredišťe zastupovali krajinskí vyslancovia: pápežský praelát, člen spravujúcej rady Ján *Molnár*, hlavný správca Jednoty Alexander *Ernszt* a hlavný tajomník Štefan *Haller*.

Z Trenčianska boli prítomní: Pavel Szalavszky, stoličný hlavný fiškus (Trencsén), dr. Baltazár Szádeczky pravotár (Trencsén) Ján Pető pomocný školdozorca (Trencsén), Michal Kucsera predstavený daňového úradu (Trencsén), Béla Detrich úradny daňového úradu (Trencsén), Michal Holmik stoličný úradny (Trencsén), Pavel Sztacho účtovník daňového úradu (Trencsén), Ján Taubinger úradny daňového úradu (Trencsén), Štefan Náthly okresný účtovník (Trencsén), Jozef Lilek hlavný dozorca železnice na odpočinku (Trencsén), Ján Kasszai učiteľ (Melcsic), Jozef Jarunek učiteľ (Barátszabadi), Jozef Michalus sedlár (Trencsén), Štefan Galló priemyselník (Trencsén), Michal Belik farár (Kisudvar), Štefan Pucz stoličný úradny (Trencsén), Andor Bucsek farár (Tornyos), Ondrej Bereghy farár (Bellus), Ján Krasznyánszky správca (Trencsén), Ján Lencz hostinský (Trencsén), Jozef Jankovics účtovník (Trencsén), Desider Brestyenzsky farár (Szelec), Franc Sándor hlavný pokladník mestský (Trencsén), Edmund Brix hlavný knihvedúci sporiteľne (Trencsén), J. Galló jurista, Jozef Benyák dekan-farár (Viszocsány), Jozef Bezák farár (Egyházasnádas), Karol Szlauka farár (Zayugrócz), Ludvik Blazsek dekan-farár (Harmatos), Štefan Rényi farár (Hölak), Jozef Kolos kaplán (Tornyos), Štefan Juráček kaplán (Szúcs), Jozef Turcsek dekan-farár (Demény), Jozef Mucielovszky kaplán (Szúcs), Jozef Aleithner farár (Szúcs), Ludvik Tomanóczy farár (Ribény), Julius Horváth farár (Frivaldnádas), Ján Simoncsics farár (Czobolyfalu), Ludvik Eiselle kaplán (Baán), Jozef Buday farár (Morvamogyóród), Rudolf Miklóssy farár (Nemsó), Alexander Gabryel farár (Trencséntörgyes), Ignác Déra st. farár (Felsőszernye), Jozef Materna staviteľ (Trencsén), August Feitscher farár (Bossácz), Anton Kuliffay farár (Bolessó), Ján Darvay farár (Nagy-sziklás), Rudolf Biringer kaplán (Kassza), Ján Hevera dekan-farár (Vágsziklás), Jozef Ronchetty kaplán (Hölak), Štefan Krautmann farár (Ocsad), Alexander Ondrussek stoličný úradník (Trencsén), Štefan Trúchly úradny danového úradu (Trencsén), Jozef Rankó priemyselník (Trencsén), pani Štefanova Nátly (Trencsén), pani Jozefova Lilek (Trencsén), Ferdinand Szendrey stoličný úradník (Trencsén), Ján Pecsuk úradník pošty (Trencsén), Béla Maráky knihvedúci sporiteľne (Trencsén),

Georg Buló učiteľ (Nagysziklás), Alojz Hubert hodinár (Trencsén), Jozef Liesko priemyselník (Trencsén), J. Gräßlinger (Trencsén), Simon Kosik (Trencsén), Koloman Kratochvila (Trencsén), Jozef Jászai (Trencsén).

Pápežský praelát, krajinský vyslanec Ján *Molnár* zahajil poradu rečou, v ktorej poukázal na tie moderné úlohy, aké následkom terajších nárokov a potrieb spoločnosti majú všetci tí, ktorých povolaním je starať sa o duševné a hmotné blaho pospolitého ľudu. Prikladmi dokázal tú veľkú silu, aká väzí v organizácii a vyzval prítomných, aby sa vážne zaoberali s touto otázkou a dľa toho, ako sa presvedčia o cieľupriemeranosti daakého spôsobu organizovania, aby si ho osvojili a dali sa bezodkladne do práce.

Štefan *Haller* hlavný tajomník vysvetlil v dlhšej reči potrebnosť zostavenia takej organizácie, ktorá povznášajúc sa nad záležitosťami špeciálnych záujmov rozličných tried, povolaná je spojiť všetkých katolíkov krajiny. Takáto organizácia je Jednota Katolíckeho Ľudu, ktorá dosiahla už aj neočakávane veľkých úspechov. — Keď konečne predstrel program a rozličné spôsoby organizovania, oduševnenými slovami vyzval prítomných k neunavenému účinkovaniu za Katolícku Jednotu.

Dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Jednoty štatistickými dátami z pohybov Jednoty dokázal, jak veľkej práce treba by bolo ešte vyvinuť, aby Katolícka Jednota stala sa smerodajným činiteľom v celom obore verejného života tejto stolice. Ako najbližšie preto, čo by sa malo bezodkladne podujat je, aby v každej obci tejto stoličnej právomocnosti utvorená bola Katolícka Jednota. Z tejto príčiny predstrel návrh, aby utvorenie Jednoty v každej obci trenčianskej stolice v jeden akožto agitacionálny deň 23. mája prevedené bolo.

Porada jednohlasne prijala tento návrh.

Pavel *Szalavszky*, hlavný fiškál stoličný poďakoval sa zástupcom strediska za dôkladné vysvetlenie tejto, pre katolíkov celej krajiny veľavážnej otázky a v mene porady slúbil, že katolícka intelligencia stolice trenčianskej v záujme Katolíckej Jednoty všetko možné vykoná.

Ku tomu ešte farár Ján *Hevera* ku zástupcom strediska obrátil sa o vysvetlenie v tom ohľade, v akom pomere stojí pohyb kresťansko

sociálny ku Katolíckej Jednote? Jednotliví totiž sú tej mienky, že kde jestvuje pohyb kresťansko sociálny, tam je zbytočná Katolícka Jednota, táto mienka snáď aj zdržovala viacerých, že sa na tejto porade nesúčastnili. — Na túto otázku odpovedal hlavný tajomník Štefan *Haller* a hlavný správca Jednoty dr. Alexander *Ernszt* v tom smysle, že pohyb Katolíckej Jednoty nie a dľa jeho prírody ani nemôže namierený byť proti kresťanskému socializmu. Jedon druhého rozširovanie hatí nemôžu, jedon proti druhému postavení byť nesmie. Pohyb kresťansko sociálny je hospodársky a pohyb strany, rámcom jeho je spolčovanie, odborné organizovanie a strana. Katolícka Jednota je pohyb kultúrny, jehož cieľom je poučovať, viesť ľud, povzbudzovať ho ku zaujímaniu sa za verejné záležitosti katolíckej a pomocou organizovanej sily brániť záujmy katolíckej. Rámcom tohoto pohybu je jednota. Kým sociálny pohyb dľa jeho prírody vyžaduje obtížnejšie organizácie a vplývať môže len na isté vrstvy katolicizmu, zatým organizácia Jednoty je najľahšia a každému jednako prístupná. Tieto dva pohyby teda veľmi pekne môžu obstáť jedon pri druhom a môžu vyvíňovať svoje sily bez toho, že by jedon druhého kruhy turbovaly.

Porada s všestranným uspokojením vzala v známosť toto vysvetlenie strediska.

Pápežský praelát a krajinský vyslanec Ján *Molnár* zaključil poradu o pol druhej hodine popoludní.

Uprimné slovo k naším robotníkom.

(Dokončenie.)

Socialdemokratickí židovskí vodcovia a jejich národnarski prívrženci jednostajne vykrikujú a v jejich plátkoch vypisujú o volebnom práve. A keby ste aj dostali toto právo, čo budete mať z neho? Prinúťia vás, aby ste hlasovali na židovských a iných socialdemokratických kandidátov; tí ale, keď budú v snemovni, ani sa neobzrú o vás, lebo jaknáhle by vám lepšie bolo, jako vám je teraz, prestala by celá socialdemokracia a vodcovia vaší, ktorým smrdí robota, hladom by pomreli. No, krásne by vyzera ten náš snem! Žid a žid, fraimaurer a frai-

maurer. Veď aj teraz ich je tam vyše práva a nech dostanú väčšinu, beda krajine, beda kresťanstvu.

Jako socialdemokrati, tak aj fraimaureri na tom pracujú, aby do ruky dostali vládu a aby ľud chudobný do poddanstva uvrhli. Nepomáhajte im! Odtrhnite sa od nich! — Kresťanská ľudová strana zo srdca dopraje vám volebného práva. Keď ho aj dostanete, zachodte s ním rozumne a voľte si do snemu vždy len statočných kresťanov, ktorí vážia si náboženstvo, milujú svoju vlasť, zastúpia vás verne a bezzískne. Len ak takíto ľudia budú vás brániť, premenia sa biedne pomery vaše. — Takýchto statočných užov ale len medzi veriacimi kresťanmi najdete, týchto nasledujte! Opustite divých socialdemokratov a buďte poriadni kresťania.

Vodcovia vaši ustavične búria vás proti kňazskému a prvátnym majetkom a nikdy nespomínajú židovské majetky. Prečo nie? Veď je týchto o veľa viacej a každý žid neprišiel k bohatstvu so statočnou prácou. Kolké tisíce úžerníkov zdieralo a zdiera chudobných robotníkov. Pomyslite len na fabrikantov, statkárov a árendášov židovských. Jako zachodia s robotníkmi? jako ich platia? A týmto pokoj dajú tí vaši Jakubovia. Má to svoju príčinu. Veď vodcovia sú židáci. Nieraz ich podplácajú bohatí špekulanti židovskí. Socialdemokracia je židovský vynález, k vykoreneniu kresťanov a k obrane židov. Aby ste nezbadali tmavú prácu fraimaurov a zbojstvá židovských úžerníkov a aby ste chuť nedostali na ich nazbíjané majetky: preto vykrikujú vodcovia vaši o kňazoch katolíckych a ani raz nespomenú rabinov. Či to nenie huncútstvo? Či statoční a robotníkom oddaní vodcovia takto robia?

Preč, rodáci moji, od socialdemokratov! — Pospiechajte ku krížu, pod ktorým sdužujú a shromažďujú sa kresťanskí robotníci. Nezaslúžia to tí židovskí socialdemokratickí vodcovia, aby ste boli ich poddaní. — Ustavične vykrikujú o slobode a rovnosti. Pozrite si ale na nich. Jaká rovnosť že je medzi vami a nimi? Vy pracujete, oni ale darebáčia; vy zdierate sa v tmavých dielnach, oni zabávajú sa v kaviarňach. Vy ste radi, keď sa vám ujde kus chleba a koniny, tí ale za vaše mozole po panský žijú. Vy chodíte zapískaní, tí ale vo fajnovom rúchu. Tí rozka-

zujú a vy poslúchate. Vy porcie platíte na nich, a síce do všeliakých pokladníc, oni ale márne krvopotný váš výrobok a beda by vám bolo, keby ste sa opozdili platiť. Na rozkaz musíte štrajkovať, pri čom vy, žena a deti vaše hladujete a trasiete sa od zimy. Musíte zrušiť kontrakty, musíte pokúpiť všetky noviny a hnusné spisy, ktoré tí hlúpi židáci a iní národnári nedoučenci píšu a vám natiskajú. Keď vám rozkážu zbíjať, podpalovať a vraždíť, aj to musíte robiť, lebo sa ináč nedostanete do socialdemokratického raja.

Pýtam sa vás: je-li toto sloboda a rovnosť? Nie, lež najväčšie otroctvo. Vy ani pohnuť sa nesmiete bez rozkazov vašich vodcov. Ešte aj slobodnej vôle vás pozbavili. No, a ako že to bude vyzeráť v tom socialdemokratickom štáte, keď vás už teraz za nič majú? No, tam budú zachodiť s vami, jako s hovädmi a vy ani slova nesmiete povedať. Za toto ste sa odtrbli od Boha a od vlasti vašej? Otvorte oči, aby ste videli tých červených banditov, ktorí držia vás v pazúrach svojich. Neverte im! Neskladajte sa na nich! Nepočúvajte ich, veď sú to najväčší vaši nepriatelia. Čo čaká na vás a na deti vaše? Veď snád nebudete viesť boj proti Bohu a proti statočným kresťanom? Oba sú mocnejší, než vy a beda vám, ak sa postavia proti vám! Majte teda rozum! Nedajte sa klamať a vráťte sa zpiatky na tú cestu, po ktorej tolko miliónov statočných kresťanov kráča. Týchto nasledujte!

Držte sa Boha a Syna jeho: Ježiša Krista! Strhnite zo seba okovy otroctva! Oporvhnite bezbožných darmožráčov, ktorí vás tak špatne klamú a nesvedomite zdierajú. Nepočúvajte jejich cigánstva, ale pripojte sa ku zástave Ukrižovaného. Tam čakajú vás tisíce statočných robotníkov; tam sú vodcovia vaši! Najdete medzi nimi biskupov, ablegátov, duchovných a svetských. Všetci chcú robiť za vás, aby ste boli mravní, spokojní, slobodní a vážení. Teda dolu so socialdemokratiou! Nech žije kresťanský socializmus!

Ondrej Hladký.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan-a»!**

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Kto by sa tomu netešil, keď vidí, ako sa šíri po všetkých stranách Katolícka Jednota. — Ako každá dobrá vec, má urputných nepriateľov aj tento katolícky pohyb. Podvod, klamstvo, očernovanie a zlostné balamutenie ničoho nevyvedú proti Katolíckej Jednote, lebo ona stojí na pevnom základe a základ tento je Kristus!

O smáhaní sa katolíckej Jednoty svedčia aj shromaždenia, ktoré najnovšie vydržiavané boli na nasledujúcich miestach:

Udvard, Dombegyháza, Pilisborosjenő, Detta, Nagysitke, Kishegyes, Nagycsákány, Kiskomlós, Nyomja, Bánok, Szentgyörgy, Német-szentgrót, Majsajakabszállás, Zenta, Bellus, Haizslin, Hidegkút.

Neočakávané smáhanie sa katolíckej Jednoty najzrejmej dokazuje štatistická zpráva, ktorú o tomto pohybe uverejníme v budúcom čísle. — Z tejto hodnovernej zprávy presvedčí sa každý vo všetkých stolicích krajiny v ak veľkých rozmeroch srastá katolícka Jednota. Tá štatistická zpráva nech slúži ku povzbudeniu a oduševneniu všetkých katolíkov, aby čoskorej bol u nás jeden ovčinec a jeden pastier.

Udalosti v Turecku.

Nový turecký sultán *Mohamed V.* na veľvezíra bašu *Tevfika* upravil vlastnoručný prípis zvaný «hatti humajun», v ktorom vláde a svojim poddaným oznamuje svoje nastúpenie na trón a program. V prípise sultán vyhlasuje, že tak veľvezíra, ako aj dosavadného šejk-ül-izlama ponecháva v ich hodnosti a vládu a úradníkov potvrdzuje v ich postavení. — Sultán vyslovuje tú svoju žiadosť, aby zákony o ústave a o náboženstve v každom ohľade boli uplatnené a ku tejto práci prosí pomoc vlády a parlamentu. Poukazuje na vraždenie Arménov a na vzbury, ktoré sa udaly na jednotlivých stranách tureckej ríše a sľubuje uvedenie poriadkov, ktoré svornosť a pokoj v ríši zabezpečia. Prípis za sŕnité úlohy nového poriadku označuje rozvinovanie vojenskej sily na mori a nu suchu, prevedenie pravosúdnych, finančných, obchodných a kultúrnych reforiem a priateľský pomer s ostatnými štátmi.

Nová vláda, ktorá teraz zostavuje svoj program, údajne po tieto dni sa má predstaviť snemovní vyslancov. Ale s novou vládou sú neni spokojní a preto už roztrusujú chýry o blízkom poďakovaní sa vlády.

Nového sultána z príležitosti jeho nastúpenia na

trón predseda Spojených Štátov severo-amerických *Taft* a anglický kráľ *Edvard* pozdravili. — Novšie pozdravil sultána ruský cár *Mikuláš*. Uhorsko-rakúsky veľvyslanec *carihradský markgróf Pallavicini* v mene Uhorsko-Rakúska tiež tlumočil svoje blahoželanie tureckej vláde. Z vidieckych tureckých miest sultánovi tiež hromadne prichádzajú pozdravujúce a holdujúce telegramy.

Rozniesol sa chýr, že ex-sultána *Abdül-Hamida* zo Salonik do Monastýru prevezú. Ale Monastýr neni súci na tento cieľ, lebo leží na vidieku obydlenom Albánmi, medzi ktorými bývalý sultán má aj teraz veľa osobných priateľov. *Abdul-Hamid* teda predbežne ostane v Salonikách, kde ho prísne strážia. Proti *Abdul-Hamidovi* ešte vždy sa vedie vyšetovanie, ktoré vynieslo na javo proti nemu veľa obťažujúcich dát, tak že mu zhabali celý majetok.

Vo vyšetovaní a stíhaní prívržencov starého režimu sa energične pokračuje. Mladoturci dľa chýru už aj dosiaľ veľa tisíc ľudí chytili, ale výrok vojenského súdu z pochopiteľných príčin v tajnosti držia. Prvá všeobecná poprava bola v Carihrade dňa 4. mája na úsvite. Trinásť zbúrivších sa salonických jágrov vojakov, medzi nimi aj jedného šedivého majóra, obesili.

Pozoruhodné je, že aj oproti novému sultánovi sa javí nedôvera. Turecká vyslanecká komora dňa 4. mája začala pojednávať návrh o revísií ústavy. Cieľom návrhu je, aby moc sultána bola obmedzená a suverenita tureckého národa svedadená. Návrh chytro vybavia, lebo Mladoturci sa obávajú, že nový sultán, napriek svojim sľubom prv-neskôr môže iné tendencie sledovať, pretože predpokladá možno, že je následkom svojej výchovy Staroturkom naklonený. Asi štvrtú časť návrhu o revísií už aj vybavili.

Parlamentárny život v Turecku utvoril sa na taký spôsob, ako si to Mladoturci priali. Vláda sa poďakovala a už je aj vymenovaná nová vláda, ktorá vraj istotne môže rátať na väčšinu vyslaneckej komory. Novým veľvezírom zase ostal baša *Hussein Hilmi*.

Bašovi *Hilmimu* dňa 6. mája ponukli zostavenie kabinetu. Baša *Hilmi* poverenle prijal a novú vládu aj zostavil. Za šejk-ül-izlama vymenovaný je *Sahib Mollat*. Torbu ministerstva pravosúdia ponukli kvirinálskemu veľvyslancovi begovi *Hakkimu*, ktorý ju však neprijal. Ministrom námorníctva ostal *Arif Hikmed*, ministrom orby predseda vyslaneckej komory baša *Aristidi* a ministrom verejnej výučby *Nail*. Ostatní ministri podržali svoje torby.

Vymenovanie novej vlády budí hlboký dojem. Ačkoľvek bývalý veľvezír baša *Tevfik* teší sa veľkej úcte, predseda vojenská vzbura dňa 13. apríla na jeho veľvezírstvo upamätáva. Nová vláda je vraj rozhodne parlamentárna, silná a dobre zostavená. Medzi jej členami sú traja mladoturckí vyslanci a štyria senátori.

Nový sultán *Mohamed V.* pravdepodobne navštívi väčšie mestá v Anatólii, aby reakcionárnymi hodzami pobúrené obyvateľstvo smeril s nastavším novým poriadkom.

Mladoturci teraz ešte prísnejšie budú pokračovať proti prívržencom starého režimu. — Vojenský súd v úradnom časopise vyzýva obyvateľstvo, aby každý, kto zpomedzi reakcionárnych a absolutistických agitátorov niekoho pozná, udal tohoto meno písomne alebo ústne vojenskému súdu. V parlamentárnych kruhoch je aj o tom reč, že vojenskú diktatúru predĺžia.

Bývalého vojenského adjutanta Mehmeda Čerkesa, zlopestného prevádzateľa rozkazov ex-sultána Abdul-Hamida, ktorý od uvedenia ústavy vo vilajete Brussa čo vyhnanec žil, na rozkaz vojenského súdu zatkli a dovezli do Carihradu. Dľa zpráv tureckých časopisov bývalý hlavný dozorca vojenských škôl baša Izmail, bývalý náčelník tajných špehuňov paloty Yildiz baša Refid a iní tiež pred vojenský súd sa dostanú.

Hlavný vojenský veliteľ Mahmut Šefket vyzýva tých, ktorí v tajnosti zbraň nosia, aby ju za osem dní odovzdali. Po uplynutí tohto času budú prekutávať domy a tých, u ktorých najdu zbraň, pod tou záminkou, že sú prívržencami starému režimu a zamýšľajú urobiť prevrat, postavia pred vojenský súd.

Aj ex-sultána Abdul-Hamida veľmi prísne strážia a v letohrádku Allatini také prísne poriadky porobili, že sa to ani susedným obyvateľom nelúbi a ponosujú sa pre ne. Abdul-Hamid od svojho príchodu ešte ani raz nevyšiel zo svojich izieb a len ku oknu ide pozeraf časom.

Všetky tieto poriadky na to poukazujú, že Mladoturci sa ešte vždy boja protirevolúcie, lebo bývalý sultán má veľa prívržencov. A preto chcú každý nepokoj už v zárodku udusiť. Pri tom sa dopúšťajú krviprelievania a sfanatisovaní Mohamedáni vraždia kresťanov. Tak londýnsky časopis «Daily Mail» píše, že Mohamedáni dňa 5. mája oblahli a zaujali mesto Hadjin v Malej Asii, zapálili ho a 15 tisíc Arménov nemilosrdne zavraždili.

Na zrúcaninách Messiny.

(Pokračovanie.)

Hrúzu katastrofy Messiny najzrejmej označujú tí nešťastníci, ktorí ju prezili akožto nepočetni príbuzní pod rumami pochovaných. Sotva opustíme Neapol, ku železničným vlakom hrnú sa vo veľkých krdloch ľudia obojho pohlavia v čierny odev oblečení, tak že kým prídeme ku mestu *Reggio di Calabria* alebo jestli sa sicilianskou železnicou z Palerma a Catanie do Messiny vezieme, zdá sa nám, že tam zaiste daaký veľký pohrab má byť, na ktorom každý sa chce súčasťníť. Veď je už ale dávno po tomto pohrabe. Odbavilo ho za niekoľko minút zemetrasenie.

V celom okolí nevidaf iného, ako znaky hlbokého zármutku. V mestách Catania, Syracuse, Palermo na priestoroch vidaf len samé baraky, v ktorých výlučne z milodarov žijú tí nešťastní, čo sa z katastrofy v Messine skoro zázračným spôsobom vyslobodili. V celej Sicilii

snáď neni človeka, ktorý by neoplakával príbuzného následkom zemetrasenia zahynuvšieho.

Železničné vlaky prepĺnené sú stále cestovateľmi, ktorí pospiechajú do Messiny, aby tam na rumoch svojho nekďajšieho bydla hľadali pozostatky, keď iné nie, aspoň kosti svojich nešťastných drahých. K tomu títo ľudia e inom ani nevyprávajú, ako o tejto hroznej katastrofe. Z očí zarmútených za každým slovom valia sa prúdy horúcich slz.

Hneď prvý večer, ako som do okolia Messiny prišiel, videl som pri jednom stole viacej ľudí, ktorí svoju skromnú večeru medzi horkým nariekaním ztrávil. Ako posledný prišiel jedon pán ku stolu a hneď s tým začal, že aj dnes darmo hľadal medzi rumami svojho domu. Nemohol najť mŕtvoly svojich dcér. Tri dcéry mu ležia pod zrúcaninami pochované. Slovmi najútlejšej lásky otcovskej a medzi zajikavým nárekom vyprával spoločnosti, aké boly dobré a krásné tie jeho tri dcéry. Tri dievčence osobitne spaly v jednej izbe, z ktorej ani kameňa neostalo celého. On a jeho manželka mali posteľ v susednej druhej izbe, ktorej steny sa hneď nezrútily, tak že ich zo ssutín na tretí deň vykopali vojaci. Boly to hrozné tri dni! Nazdávali sa, že sú už za živa pochovaní. Hľadali v ssutinách jejich milé dietky. Tam ležia pochované. Matku nad ztrátou dievčeniec na smrť zronenú odniesli do nemocnice v jednej barake zariadenej, kde ako trochu prišla ku sebe, po dnes opatruje chorých a teší zarmútených, ktorí svojich drahých zarovnak oplakávajú, ako ona sama.

(Dokončenie nasleduje.)

POLITICKÉ CHYRY.

O riešení krízy.

Pozornosť politického sveta od utorku, dňa 4. mája, obrátená je na budínsky kráľovský hrad, kde poprední štátnici a politici Uhorska jeden za druhým ustanovili sa pred jeho veličenstvom, aby mu rozpovedali svoju mienku o politickej situácii a o spôsobe, jako by bolo možno vyviaznuť z terajsieho rozpoloženia a riešiť panujúcu krízu. Výsluchy začaly sa v stredu dňa 5. mája predpoludním, kedy jeho veličenstvo dočasného ministerpredsedu Wekerleho prijal na audiencii, na ktorej sa staly ustálenia ohľadom pozvania osobností na výsluch ku kráľovi. Dňa 6. mája, jako prvý v rade, na kráľovské pozvanie ustanovil sa pred jeho veličenstvom minister vnútra gróf Július Andrassy a za ním nasledovali predsedovia oboch zákonodarských snemovieň, najprv predseda snemovne veľmožov gróf Aurel Dessewffy, za ním predseda snemovne vyslancov Július Justh. Dňa 7. mája boli pred kráľom vodca kresťanskej ľudovej strany a

katolík Uhorska gróf Ferd. Zichy a predseda ústavnej strany Koloman Széll. V sobotu dňa 8. mája ustanovil sa pred kráľom minister obchodu Franc Kossuth a minister náboženstva a osvety gróf Albert Apponyi, ako vodcovia neodvislej strany a bývalý ministerpredseda gróf Štefan Tisza, ktorý sa po páde liberálnej strany utiahol od aktívnej politiky. Výslychy trvaly aj v nedeľu, kedy jeho veličenstvo prijal na audiencii podpredsedov snemovne Ludvika Návayho a Štefana Rakovszkyho. V pondelok ale ustanovili sa pred kráľom Ján Tóth, štátny sekretár v ministerstve osvety, Pavel Hoitsy, podpredseda neodvislej strany, a Ladislav Lukács, bývalý finančný minister. Na výsluch pozvaní boli konečne ešte aj bývalí ministerpredsedovia gróf Karol Khuen-Héderváry a barón Gejza Fejérváry.

Z toho menoslovu je zrejmé, že sa jeho veličenstvo chce čím najpodrobnejšie orientovať o politickom rozpoložení, o kríze, o jej príčinách a o spôsobe jej riešenia. Zastúpené boli vo výsluchoch všetky dosavadnú koalíciu tvoriace strany: neodvislá, ústavná a kresťanská ľudová, ako aj tí politici, ktorí čo poprední mužovia niekdajšej liberálnej strany boli vplývali na osud krajiny. Z menoslovu vidno, že kráľ chcel vyslychnúť zástupcov všetkých politických smerov a všetky mienky a argumenty jak za predĺženie privilegia spoločnej Rakúsko-uhorskej banky, tak aj za postavenie samostatnej uhorskej banky. Priatelia postavenia samostatnej banky mali práve takú príležitosť predostreť a odôvodniť svoje stanovisko pred korunou, ako prívrženci predĺženia privilegia spoločnej banky, ktorí toto stanovisko zaujali len vzhľadom na terajšie hospodárske pomery. Nikto sa teda nemôže ponosovať, že by koruna nebola dostatočne informovaná o terajšom politickom rozpoložení.

Jeho veličenstvo v stredu, 12. mája, odcestoval už z hlavného mesta. Rozriešenie panujúcej krízy stane sa teda pozdejšie. Táto kríza vypukla pre otázku spoločnej banky, ku ktorej má slovo aj rakúska vláda. Riešenie tejto otázky teda bude vplývať nielen na ďalší vývin našich vnútorných pomerov, ale aj na utvorenie sa pomerov v Rakúsku. Preto terajšiu krízu smerodajní politici držia za veľmi ťažkú a háklivú. Rakúska vláda, jako je známe, neprijala návrh uhorskej vlády o postavení kartellovej banky a rakúska verejná mienka je čo najväčšmi rozostvaná proti Uhorsku. U nás ale nezdar sa kartellovou bankou odvracia pozornosť od hospodárskych záujmov. Kríza teda na teraz není ešte rozriešená.

Z CUDZOZEMSKA.

Rakúsko-uhorský vyslanec na bulharskom dvore. Povýšenie bulharského kniežatstva za kráľovstvo prirodzene prináša sebou aj to, aby sofijskí diplomatickí jednatelia všetkých cudzích štátov boli povýšení do rangu vyslanca. Následkom toho diplomatický jednatel Rakúsko-Uhorska v Sofii už najbližšie bude povýšený za vyslanca.

Obchodná smluva so Srbskom. Rakúsko-uhorský

vyslanec belehradský gróf Ján Forgách radil sa minulé dni vo Viedni na príslušnom mieste v záležitosti uzavretia obchodnej zmluvy so Srbskom. Z belehradského príslušného miesta oznamujú, že jestli Rakúsko-Uhorsko pre colnú a obchodnú smluvu, ktorú s Nemeckom uzavrelo, není v tom položení, aby Srbsku zabezpečilo dôvoz istého množstva živého dobytku a mäsa, vzácnu rekompensáciu by mu mohlo udeliť tým, keby Srbsku dovolilo tieto články cez monarchiu do Talianska a Švajciarska vyvážať. V Belehrade hovoria, že bez takýchto ústupkov o uzavretí obchodnej zmluvy medzi našou monarchiou a Srbskom nemôže byť ani reči.

BESEDNICA.

Smej sa pajác!

(Obrázok zo života.)

(Dokončenie.)

V cirkuse ďalej veselo hrali, medzi čím obecenstvo ľahostajne hľadelo na predstavenie dvoch akrobatov, ktorí vyvinuli podivnú ohyblosť na váľku, keď razom vypuknúť búrlivý potlesk a hučal od spodku až po samú plachtu cirkusa.

V obvyklom bielom kabatiku, ktorý pestrily veľké čierne gombíky, na hlave umelecký zhotoveným do špica sa končiacim klobúkom, tvár majúc zabarvenú, široké obočie na čierne zabarvené, perny na tuho červeno zamaľované, na tváry s rozličnými barvistými punktami, dostavil sa pajác na piesku, učiniac tri kotrmelce jeden za druhým.

Na búrlivý potlesk, čo nasledoval jeho dostavenie, dvaja akrobati ponáhlali sa zostúpiť z váľku, vediac zo zkušnosti, že včul sa už nikto nezaobera s nimi a preto zmarené by bolo všetko ďalšie ich namáhanie, ktoré nikto viac neobzrie a za hodné držať nebude, lebo včul už všetci uprelí zrak na nového prichodzieho.

Z riaditeľovej, od radosti žiariacej sa tváry, bolo možné vyčítať spokojnosť; tento dal znak na vyprázdnenie jazdiaceho priestora, kam koniari rozličné predmety niesli, ktoré pajác pri svojich predstaveniach potreboval, a sice rebriky, stoličky, veľké a malé bubny, trúby, atď.

Na jeden znak riaditeľa začala hrať hudba, ktorej obvyklé melódie zvykli sprevádzať pajácove predstavenia. Tento, jako riadne, vyvinul veľkú hbytosť, obecenstvo ale vyznačilo ho s búrlivým potleskom a oduševneným výkrikmi:

— Výborne! Dobre je! Nech žije!

Predstavenie trvalo pol hodiny; táto pol hodina sa mu zdala jedno storočie. Už sa chystal utiahnúť, keď sa vydrel jeden hlas:

— Smej sa pajác!

Toto slovo v tisíc nádrach vzbudilo ozvenu a tisíc hrdiel prizvukovalo:

— Smej sa pajác!

A pajác pokúsil sa smiať... Pokúsil sa raz, dva, tri rázy, ale nijako sa mu nepodarilo. Čosi mu v hrdle zasekl, čo prekazilo, aby z neho vybúšil silný, zvučný, kovový hlas... len jakýsi falošný hrdlový hlas zavýjal z neho.

Obecenstvo nespokojne začalo reptáť. Prišlo sa smiať sem; preto si vymenilo karty a nie, aby ho oklamali. A ozýval sa krik vždy silnejšie:

— Smej sa pajác!

Hluk natoľko riastol, jako by už bol nasledoval honec sveta.

Ale pajác sa nesmiel. Stál na prostred rotundy nepohnute, ruky vopchajúc do vačkov, klobúk hodiac na zadok, len zrak nosil do okola, hľadiac na zástup, ktorý preto prišiel sem, aby sa smial na žarte takého človeka, v ktorého duši horelo peklo a ktorý myslel na dieťa, ktoré hádam práve umieralo tam... v izbe na povale...

Všetok tento pekelný huk, ktorý okolo neho triasol povetrie, nevyniesol ho z koľaje, nepotriasol ním; alebo snáď ani ho nepočul. Naraz len nastalo hrobové ticho; riaditeľ sa približoval ku pajácovi s prísou, hrozivou sa tvárou. Tento ho videl prichádzať, ale si ho nevšimnul, jako by ho nebol videl...

Keď už bol na dva kroky od neho, postál a položiac jednu ruku pajácovi na prsia:

— Smej sa pajác! — skríknuť na neho takým silným hlasom, že ten od jedného kraja cirkusu ku druhému sa ozýval:

Umelec neodpovedal. Utiahnul sa na zadok a so snímúć klobúk z hlavy, hodil ho na zem.

— No, teda nie! Nebudem sa smiať...! — skríknuť s tým zúfalým hlasom, ktorý sa vydral z jeho styknutých prs.

— Dost som plakal — pokračoval ďalej, — aby som vás rozosmiel. Už som ustal tento kabát nosiť, ktorý preto obliekal som na seba cez toľký čas, abych zachránil seba a svoju rodinu od hladu; včul ti ho dám nazpät! — a krčovite chytiať na sebe majúci kabátik, zdriapal ho zo seba.

Tento smelý účinok nezmätíl nikoho; lebo všetci vedeli, že v ďalší tohoto človeka v tomto okamihu odhráva sa smutnohra.

— Už je desať rokov — vravel trhavým hlasom, obrátený súć ku obecenstvu, — že zapásim so smrťou, ktorá mi uchvátila deti jedno po druhom. Ale preto nikdy som nezameškal moju povinnosť a vždy som sa objavil pred obecenstvom, ktoré nevidelo na mojej tvári kroz trápenia vyrezané vrážky, ktoré zakryl púder; nevidelo od slz červené oči, ktoré zmizly v šeru čiernej barvy; ani neslyšalo nárek, ktorý zakryl silnohlasný, mučiaci smiech, čo sa vydrel z mojeho hrdla, keď z výšky kričali na mňa: «Smej sa pajác!» A ja som

sa smial so smrťou v srdci, so zúfanlivosťou v mojej duši, lebo pajácke šaty zakrývaly jedného človeka, ktorý je taký, jako každý iný človek... ale teda tu zaplatili smiech a ja som sa smial... Ale včul už nebudem sa smiať viacej! Lebo v tomto čase, čo tu pred vami stojím, odtiaľto na niekoľko krokov, v jednej chatnej chyži na povale, kde chybuje chlieb, chybuje oheň, všetko chybuje... tam umiera jedno dieťa... a snáď mňa volá posledné jeho chrčanie... Lebo toto dieťa je moje, dieťa to jediné, ktoré mi zostalo... a keď som sa musel v tejto poslednej hodine od neho odlúčiť, preto je, lebo tento človek — ukázal na riaditeľa — ma prinútil k tomu, s tým sa vyhrážajúc, že mi odobere chlieb... a ja som musel poslúchať; už je všetkému koniec, na veky koniec! Pajác sa už nevie viacej smiať...

A úbohý vypuknul v plač.

Tupý huk pretiahnul sa po cirkuse a mnohé panské dámy, pohnuté nad ľútosťnou zjave, ku očiam povzniesly svoje ručníky, pričom všade len tento hlas sa ozýval: — Úbohý pajác!

Od zlosti bládu tvárou, ohňom iskriacimi očima približoval sa včul ku nemu riaditeľ. Keď by boli bývali samotní, snáď by ho bol napadnul, aby ho zabil, ale v prítomnosti obecenstva musel sa zdržiavať a len toľko mohol učiniť, že ho chytil za plece a s divým jedom ho potriasol.

Ten druhý s pozdvihnutou hlavou hľadel na neho.

— Pakuj sa! — skríkol na neho riaditeľ, násilne odsotiac ho od seba. — Pakuj sa, biedny pes! Zaženem ňa!

— Nezaženeš ma ty! — odpovedal pajác pokojným a istým hlasom. — Ja sám odídem...

A povznesúc do hora svoju hlavu, ukázal riaditeľovi chrbát a išiel ku dveram, odprevádzaný súć výkrikami obecenstva, ktoré sa ľúčilo s ním búrlivým potleskom.

*

Úsvit, ktorý na počiatku jedného smutného, zimného dňa sa šeril, vrhnúć briezdiace svetlo do izby na povale, stretnul sa s veselými tvármi.

Kríza, ktorá vrhla dieťa na kraj hrobu, sa polepšila a malé nemocné dievčatko už bolo von z nebezpečenstva, prečo aj rodičia našli tú úľavu, ktorá zvykla povstať z odstránenia jenohto očakávaného nebezpečenstva.

Manžel použivúć túto spokojnosť, upovedomil svoju ženu o tom, čo sa v minulý večer udalo.

Keď žena slyšala, že muž je všetkého zárobku pozbavený, z jednej šialenosti upadla do druhej, pomyslila na biedu, čo ich očakávala.

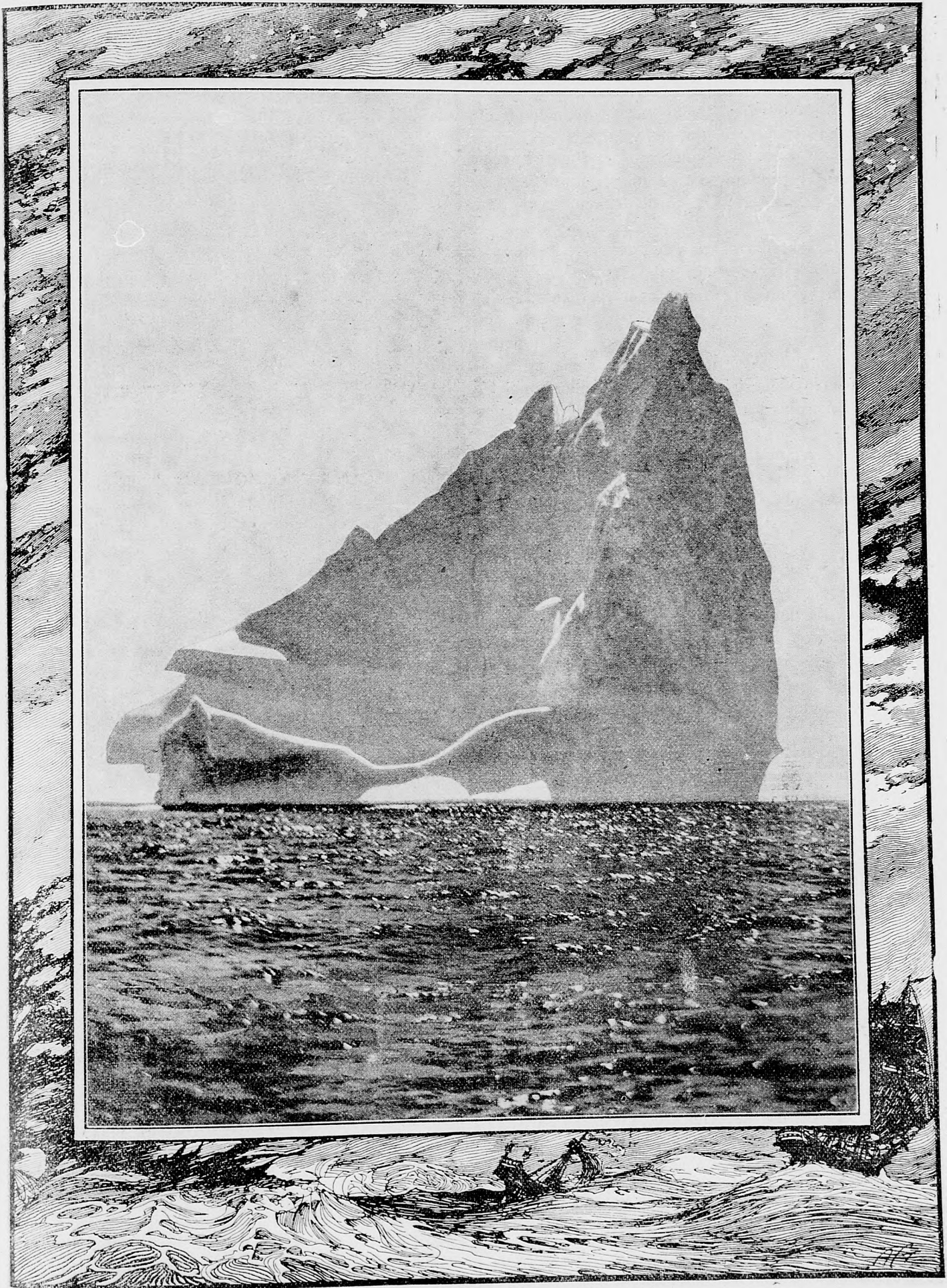
— Čo budeme robiť? — povedala s plačom. — Čo budeme robiť?

— Boh sa postará!

— Vidím, jako sa staral povčul.

— Buď smelá!

— Ale nemáme chleba, všetko chybuje; a s týmto biednym dieťaťom!

L'adový vrch na Oceane.

— Pomôže prozreteľnosť božská!

A prozreteľnosť božská nevystala; lebo ešte v ten deň prišli peňažité podpory od niekoľko dobrosrdečných ľudí, ktorí boli v cirkuse minulý večer. Desať, dvadsať, päťadvadsať, päťdesiat lyrové bankovky, čo poslala láska obyvateľom chyži na povale ku podpore jednej nešťastnej rodiny.

Keď pajác práve čítal peniaze, ktoré mu neprišli do ruky cestou prinúteného zobrať a pomyslel si, že sú ešte šlachetné srdcia, hľa, prišiel k nemu istý panský človek.

— Aj ja som bol včera v cirkuse, — tak začal hovoriť. — Bol som svedkom toho ľútosného výjavu, ktorý sa tam vyvinul a z tohoto som porozumel, jaký trápny život ste vy viedli počuť. Viem, že vy ste včel bez stanice, preto som vám prišiel odporúčať jednu stanicu. Ja som direktor jedného najväčšieho vychovávajúceho ústavu v meste a potrebujem jedného majstra ku učeniu telocviku pre mojich žiakov. Či prijmete túto stanicu?

— Oh, pane môj! — jachtal zmätene pajác pozdvihnúc ruku na znak povďačnosti, pričom v srdci sa tešil, keď videl zabezpečenú budúcnosť svoju a svojej rodiny.

— Dvesto korún na mesiac, byť v inštitúte... dost bude?

— Oh, to je mnoho, to je mnoho! — povedal dobrý človek, nevládajúc so sebou od radosti.

— Teda stojí smluva. Hľa tu máte moju atresu. Zajtrá môžete započat svoj úrad. — S týmto pán sa vzdialil blažene, že previedol jeden dobrý skutok. Požehnananie chudobného človeka a jeho rodiny ho spreádzalo.

Keď pajác ostal samotný, obrátil sa ku svojej žene, ktorá nepohnute, nemo počúvala rozhovor.

— Ty, malej viery žena! Teda včel vidíš, že dobrý Boh staral sa o nás!

Žena neodpovedala, lež dojata klakla na kolená a hľadiac ku nebu, nemú modlitbu chvály zasielala hore ku darcovi všetkého dobrého, pričom blažený otec krčovite pritiskal ku sebe svoje dieťa, ktoré božská prozreteľnosť tak zázračným spôsobom zachránila od úzkostného tušenia biedy.

Poslovenčila: *Jožinka.*

K našemu vyobrazeniu.

Hrúza prejde námorníkov, keď spatia na Oceáne ľadový vrch. Beda tej lodi, ktorá sa do takéhoto ľadového vrchu uderí. Na severnej točni vyčnievajú tieto ľadové vrchy do výšky, ako sa ale na južnú a teplejšiu časť Oceánu doplavia, topia sa pomaly, ba sa aj do mora ponoria a prebijú dno aj najpevnejšej lode. Námorníci preto, aby sa zachránili, keď ľadové vrchy zo severnej točne k juhu plávajú, teplomerom skúmajú more, bo kde je taký vrch na blízku, tam je voda studená.

CHYRNÍK.

Zdravotny stav jeho veličenstva kráľa. Cez celý týždeň, čo jeho veličenstvo kráľ zdržoval sa v hlavnom meste Budapešti, tešil sa najlepšiemu zdraviu. Pri pohodlnom počasi a po vybavených početných výsluchov prechádzal sa v záhrade budínskeho zámku. Vo stredu, 12. mája o 2. hodine popoludní odcestoval jeho veličenstvo do Viedne, kde 14. mája navštívi jeho veličenstvo nemecký cisár Vilhelm II. i s nemeckou cisárovnou. Osobitý vlak s nemeckým cisárskym párom 14. mája predpoludním príde na južné nádražie vo Viedni. Na nádraží privíta cisársky pár jeho veličenstvo kráľ a všetci vo Viedni meškajúce arcikniežatá a arcikňažny, náčelníci vojenských a občianskych vrchností a čestná stotina. Od nádražia po Hofburg budú postavené čaty viedeňskej posádky. V Hofburgu privítajú cisársky pár najvyšší dvorní hodnostári, spoloční ministri a ministerskí predsedovia Wekerle a barón Bienert. Cisársky pár bude bývať v Hofburgu a na jeho počtu budú dvorné slávnosti. Dňa 15. mája predpoludním si cisársky pár obzre jednotlivé ústavy a popoludní o 3. hodine odcestuje z Viedne.

Chýry z biskupstva košického. Katolícky autonómny kruh dňa 25. apríla držal svoje riadne štvrtročné shromaždenie, na ktorom bol prítomný aj osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* a členovia v úplnom počte. Shromaždenie zahájil peknou rečou Eugen *Berczelly* predseda kráľovskej tabule a Patrik *Stuhlmann* profesor a kňaz praemonštratský, ako tajomník kruhu, predostrel zprávu, z ktorej vysvitlo, že počet členov zo 485 v predošlom roku poriasol na 710. — V deň svätého Marka processiu k posväteniu zbožia viedol Ondrej *Kozora* praelát kanonik a mestský farár. — Katolícky patronáž (ochrana opustených dieťok) vydržoval výborové zasadnutie vo veľkej dvorane biskupskej residencie dňa 30. apríla. — Vo veľkej dvorane spolku katolíckych tovaryšov dňa 26. apríla bola prednáška s názornými obrazmi. Po prednáške mládež spolku tovaryšov a učňov usporiadala hudobné predstavenie. — V spolku kresťanských socialistov, dňa 28. apríla držal záverečnú prednášku katolícky redaktor Edmund *Kraszy-Csaba* — Julius *Gerich* farár zo Zemplínhtuka, spolku katolíckych tovaryšov daroval 20 korún a spolku kresťansko socialných robotníkov 30 korún. Štefan *Haidinger* úradník pánstva zo Zemplínka spomenutým spolkom venoval tiež po 10—10 korún. — Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* 2. mája v sprievode biskupského notára, opáta dra. Hadriána Csákyho odcestoval do Segedína, aby pri udeľovaní sviatosti birmovania na pomoci bol osvietenému pánu bi-

skupovi čanádkemu dr. Jánovi Csernochovi. Na železničnej stanici privítali ho čanádsky biskup na čele duchovenstva a dr. Lázár, mešťanosta segedínsky. Na druhý deň začalo sa udeľovanie sviatosti birmovania a oba osvietení páni biskupi obirmovali 4000 veriacich. Behom týždňa majú obirmovať 24.000 veriacich. Osvietený pán biskup košický hneď nato už 12. mája začne udeľovanie sviatosti birmovania vo svojom biskupstve, a síce najprv v okrese prešovskom a stropkovskom. Birmovanie potrvá až do 3. júna, za ktorej príležitosti prevedená bude v spomenutých okresoch aj vizitácia farností a kostolov. — V zasadnutí katolíckeho patronážu (ochrana opustených dietok) 30. apríla pod predsedníctvom osvieteného pána biskupa vydržiavanom, vyvolení sú členovia, ktorí v spolковой cancellárii každodenne poslúžiť majú uchádzajúcim sa radou a podporou; prítomne zaujíma sa patronáž o také deti, ktoré nenavštevujú školu.

Chýry zo Šariša. *Prešov:* Na pamiatku nalezania svätého Kríža odbavovaný bol dňa 3. mája veľký odpust krížový, ku ktorému shromáždil sa národ zo štyroch susedných stolíc, tak že 21 duchovných cez celé dva dni neustále zamestnaných bolo v spovedniciach. Ku sviatosťam pristúpilo do 4000 Iudu. — Stolický gazdovský spolok vydržieval svoje riadne shromáždenie dňa 3. mája a krom pojednávania iných predmetov vyvolil do výboru 30 členov. — Spevársky a muzikálny kruh tunajšieho katolíckeho gymnázia k prospechu svojej základiny dával koncert dňa 2. mája. — Na levočskej ulici vypukol oheň dňa 26. apríla o 9. hodine večer. Zhorely dva domy. Mestskí hasičia len po veľkom namáhaní prekazili šírenie sa ohňa. — Matias *Uhlárik* predseda tunajšieho kráľovského súdu a Géza *Salomon* veľkostatkár v Paloče a župan stolice spišskej so 100—100 korunami vstúpili medzi zakladateľov košického patronážu. — Georg *Jánek* robotník pri elektrike nenadále dotknul sa hlavného vodička, pri čom ho silný elektrický prúd v tom okamžení zabil. Oplakávajú ho vdova a tri deti a brat *Guido* vikár tunajšieho kláštora františkánskeho. — *Kisszeben.* Mestská rada uzavrela, že cez potok Som nový most dá vystaviť. Súbeh ku týmto prácam vypísaný je do 18. mája. — *Felsővizkőz.* Minulý týždeň zomrel tunajší grécko-katolícky farár Mikuláš *Zima*, ktorý nie len na duševnom spasení, lež aj na hmotnom zveladení svojich veriacich neustále pracoval a medzi iným zanedbaný spolok potravín znovu postavil na nohy. Smrť jeho je na veľkú škodu chudobných farníkov. — *Frics.* Následkom budovania novej školy tohoročná školská zkuška odbavovaná bola už dňa 25. apríla. Pri zkuške predsedal

okresný dekan Matias *Sallay* farár zo Szentkeresztu. — V tunajšej hore dňa 28. apríla nakládly si chlapeci ohňa. Tuhý vetor rozduchal oheň a chytila sa hora na veľkom priestore. Celá obec hasila oheň a udusila ho až na druhý deň. — *Siroka.* V susednom Szepesváralja lapili bandu, ktorá robila falošné peniaze, a síce 1, 2 a 5 korunníky. Upozorňujeme ľudí v susedných šarišských obciach, aby boli obozretní, pri odbieraní strieborných peňazí. — *Prešov.* Spolok katolíckych tovaryšov slávnosť, ktorú mal vybavovať k úcte ochrany sv. Jozefa v tretiu nedeľu po Veľkej noci, pre odpust tohoto dňa preložil na 9. mája, v ktorý deň aj zariadil veľmi podarené predstavenie divadelné, ktoré spolku hodne oschu poskytlo. — 3. mája bol výkladný jarmok, ku ktorému mnoho Iudu prišlo. — Franc *Egerer*, hlavný slúžny okresu širockého, ktorý následkom sriadenia 7. nového okresu rozdelili, 1. mája lúčil sa s bývalými notármi a privítal nových, ku jejichž pocte dal hostinu. Hlavný slúžny rozlúčil sa podobne s notármi aj v sabinovskom okrese. Adalberta Dobayho, hlavného slúžneho nového okresu 7., slávnostne inštallovali v Héthársu, za ktorej príležitosti Melchior Bríshl, prepošť a farár, držal Veni Sankte, na ktorom súčasťnila sa celá intelligencia okresu.

Chýry zo Spiša Dňa 11. a 12. júna 500 osôb z Nemecka tiahne cez našu čarokrásnu stolicu na 120 automobiloch. Vyndú z Berlína a cez našu Maguru, Belu, Šmek, Popräd, Štvrtok, Novúves, Rožnavu, Rimavskú Sobotu, Lučenec, Ballasagyarmat, Vacov a Viedeň sa znovu vrátia do Berlína. Veľmi zaujímavé to bude, neškodilo by, keby sme si to pozreli. — V meste Švedlér dňa 26. apríla večer 22-ročný mládenec Ján Varmega v opilom stave s nožom preklal juhása Karola Vaško. Poľutovania hodný zanechal štyri deti s matkou. Hľa, presmutné následky diabolskej pálenky! — V obci Alsóerdőfalva dňa 28. apríla následkom podpalovania 10 domov aj veľa krmu zhorelo. Škoda je veľká. — Dňa 2. mája na magurských vrchoch snáh padol. Toho istého dňa, ako aj nasledujúceho užitočný dážď bol u nás. — Podolinčania obdarili svojho pána farára dr. Martina Pirhallu z príležitosti jeho vymenovania za skutočného kanonika, so zlatou retiazkou s krížom a so zlatým prsteňom. Nasledovania hodný príklad! Pán kanonik, ktorý 19 rokov účinkoval v Podolinci, už odišiel do kapituly. — V staroľubovenskom okrese sa zo 666 vojopovinných ustanovilo na assentírku až veľmi primálo: len 142. Ostatní sú v Amerike. Odobrali 71. — Minister vnútra vykázal nešťastlivým pohorelcom mesta Szepesremete 1000 korún. — V Hollólmnici, v tej nemalej a evanjelickej obci, horlením tamojšieho katolíckeho fa-

Kto žiada požičku ?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bärskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkách bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

rára Michala Bajera utvoril sa potravný spolok (konzum). Židia, aby k sebe vábili ľud, zaraz o šesť halierov lacnejšie dali všetko, ako konzum a dobre ráтали, lebo viacerí ľudia — žiaľbohu — hneď v prvé dni zanechali konzum. O, jak krátkozrakí sú mnohí ľudia! Vďaka asnaď pre ľahostajnosť a nevernosť občanov padnul konzum, židia potom ešte väčšmi budú bašovať nad ľuďmi.

Boj s cigáňmi. Túlajúci sa cigáni v posledné časy na rozličných stranách krajiny zase opovázlivým spôsobom začínajú nezbedy páchať. Po tieto dni z blízkosti Aradu na világošskej hradskej ceste traja cigáni napadli notára obce Kerek, menom Alexa Argyelána, ktorý sa na koni niesol domov a chceli ho shodiť z koňa. Notár ale pošíbol koňa a šťastlivo ušiel, ale je odtedy ťažko chorý. Teraz zas o tom prichádza chýr, že neďaleko Nagyváradu cigáni napadli jednu krčmu a boj viedli s ľuďmi, ktorí napadnutým pribehli na pomoc. Obyvatelia krčmy zvanéj Hágó, nachodiacej sa na biharskej ceste v susedstve Nagyváradu, v noci z utorka na stredu sa na to zobudili, že sekerami vyvalujú bránu. Krčmár Peter Herbaček vykuknul von a zdesený videl, že krčmu napadlo veľa cigánov, ktorí mali tváre sadzami začernené. Vzal revolver a strelil medzi nich, ale oni nato ešte prudšie dobýjali krčmu, Medzitým napadli a odohnali aj do Nagyváradu idúce dedinské vozy. Jednému kočišovi sa ale predsa podarilo dostať ku mýtu, odkiaľ vec oznámili jazdeckej policii. — Keď cigáni zazreli policajtov na koňoch, dali sa na útek, potom sa ale vrhli na nich nožmi, revolvermi, no konečne predsa ich len pochytali. Policajný kapitán Réz 15 cigánov zatkol. Všetci sú členami rodiny Mezei-Kolompár. — Kým policajti s cigáňmi bojovali, zatiaľ cigánky s vozmi ušli a posiaľ ich ešte nechytli. U zatknutých cigánov našli veľa pokradnutých vecí.

Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh dňa 16. mája v nedeľu usporiada púť na milostné miesto Mária-Remete. — Ráno o 1/27. hodine pohneme sa na milostné miesto, kde bude slovenská svätá omša zo slovenským spevom aj s kázňou. Poobede pomodlíme sa litánie ku cti preblahoslavenej Panny Marie a zatým sa vrátíme naspak. — Púť povedie velebný pán Štefan Hlavaty, farár z nemocnice svätého Štefana. — Vyzývame všetkých bratov a sestry v Kristu, tak z hlavného mesta, ako aj z okolia, aby sa na tomto púte čím väčším počtom súčasťnili. V páde nepríjemného počasia sa púť na budúcu nedeľu, to jest na 23. mája odloží. — Púť sa pohne v spomenutý deň zo svätého Jozefského kostola.

Oheň. V obci Laborczmezö (stolica zemplínska) po tieto dni zúril veľký oheň, ktorý zničil veľa hospodárskych satvov. Ohňu aj veľa lichvy padlo v obeť. — Škoda činí 90.000 korún.

Za sto hodín pod zemou. Z Essenu (Nemecko) oznamujú, že v bani v Steele zem štyroch baníkov zasypala. Jedného z nich o niekoľko hodín mŕtvého vytiahli, ku ostatným trom sa ale nemohli dostať, lebo týchto znova sa sossuvšia zem ešte väčšmi zasypala.

Už za sto hodín boli pod zemou, keď ich konečne ochrancí našli. Bola to radosť, keď ochrancí za mŕtvých považovaných troch baníkov živých vyniesli. Tisíc a tisíc ľudí sa sbešlo ku šachte, aby mohli vidieť šťastlivo zachránených baníkov. Za sto hodín boli pod zemou nešťastníci hladní a smädní, ale predsa len ufali, že ich oratujú. Sozpovedali, že za ten čas nespali, ba že ani len ospanliví neboli. Z hodiny na hodinu čakali svoje oslobodenie a jedinou ich myšlienkou a modlitbou bolo to, aby nezahynuli za živa pochovaní. S podivuhodnou duševnou silou zahánali strach od seba, aby okamih svojho oslobodenia s dúfajúcim srdcom mohli očakávať. Keď ich ochrancí našli, boli celkom pri povedomí. Vzdor tomu, že za ten celý čas boli v tme, v počítaní času sa predsa len troma hodinami zmýlili. Neprestajne ráтали minúty a z toho si vypočítavali hodiny a dni. Traja zachránení ľudia veľmi schudli, ináčej sa im ale nič nestalo.

Výsledok assentírky. Výsledok assentírky prevedenej v Novom Meste nad Váhom je nasledovný: Na assentírku bolo predvolané 1074 vojopovinných, z ktorých sa dostavilo 693. Z tých 127 odobrali. Na tohoročnej assentírke menovite z priemyselníkov a kupeckých zamestnancov mnohých odobrali.

Železničná nehoda. Na železničnej stanici Lipótvár dňa 1. mája ráno prešporský osobný vlak zadrávil železničného šlosiara Adolfa Zubeka. Ťažko raneného železničiara zaviezli do stoličnej nemocnice v Trnave.

Oheň. Na železničnej stanici v Novom meste nad Váhom (Vágujhely) dňa 2. mája popoludní jeden vozeň z Lipótváru jachajúceho nákladného vlaku sa od jednej iskry na otvorenej dráhe chytil. Horiaci vozeň, na ktorom viezli do ružomerskej textilnej fabriky vlnu, hneď odpáli a dovliekli na stanicu, kde ho potom zahasili. Keďby takto neboli urobili, celý vlak by bol mohol zhoreť.

Zatknutý kupec. Budapeštianska polícia minulý zatkla kupca so strojmi Ottu Becka pre defraudáciu a pre falšovanie privátnych listín. Beck v Kertész-ulici pod č. 30. so Šalamúnom Bermannom mal spoločný obchod a vo Wesselényiho ulici spoločnú fabriku na stroje. Technickú čiastku tohoto podniku viedol Šalamún Bermann, obchodnú ale viedol Otto Beck. Bermann sa nedávno na svoje veľké prekvapenie dozvedel, že podnik vyšiel na úpadok vzdor tomu, že ešte vždy uzavierali kšefty. Bermann sa začal prezvedávať a dozvedel sa, že Otto Beck, ktorý ináčej veľmi mnoho trovil, veľmi špatne zneužil jeho dôveru. Beck sa priznal Bermannovi, že utržené peniaze potrovil a chybujúce peniaze falošnými zmenkami zaokrýval. Bermann potom prepustiac všetky požiadavky a dlžoby Beckovi, so značnou ztrátou vystúpil z firmy. Beck aj stránky oklamal asi o 20.000 korún, ale ho posiaľ ešte len gazda z Kiskúnlancházy Štefan Kamrás so svojou manželkou oznámili. Kamrás si za viac tisíc korún kúpil od Becka hospodárske stroje. Jednu čiastku kúpnej ceny zaplatil hotovým, na ostatné peniaze ale dal zmenku tým, že dlžoby v

370-korunových rátach bude splácať. Peniaze riadne posielal a vždy poslal aj novú zmenku na zaokrytie ešte zostavšej dlžoby. Beck mu raz to odpísal, že mu poslal chybnú vystavenú zmenku, aby mu tedy poslal druhú podpísanú a nevyplnenú zmenku. Túto druhú zmenku potom Beck vystavil na 1750 korún a vyzdvihol na ňu peniaze. Kamarás sa o veci len vtedy dozvedel, keď zmenka už bola zapravotená. Pravdepodobné je, že Becka este aj iní oškodení ľudia oznámia.

Ztvrdnutie šije. V Starej Bystrici (Ó-Besztercze, stolica trenčianska) dňa 3. mája syn roľníka Jána Čavajda zomrel na nemoc ztvrdnutie šije (nyakszirtmervedés).

Sňah. Poneváž v apríli panovala veľká suchota, ľudia si veľmi žiadali dážď, ktorý skutočne aj sprchol, lenže nie ten teplý, požehnaný májový dážď. Studený vetor posháňal oblaky, z ktorých sa potom cedil opravdový lejak. Počasie je ešte aj teraz chladné a ako krajinský meteorologický ústav predpovedá, počasie ešte za viac dní zostane studené. Na mnohých miestach krajiny, menovite na Horniakoch a v Sedmohradsku, ešte aj sňah padal. Na okolí Koložváru napadlo na pľaď sňahu. V Nagyszebene od minulého týždňa majú celkom zimné počasie, lebo tiež i tam napadlo veľa sňahu. Sňah padal aj v Prešove, v Košiciach, na Vrútkach, v Kremnici, v Szatmári a v Marosvásárhelyi.

HOSPODÁRSTVO.

Stav poľného hospodárstva.

Krajinský hospodársky spolok o stave poľného hospodárstva uverejnil dňa 6. mája nasledujúcu zprávu:

Arad. Nastal konečne túžebne očakávaný dážď, na území celej stolice pršalo cez tri dni, čo zaseknutému vývinu ozimín a jarín, nadovšetko ale vysušeným, hollým lúkam veľmi pomohlo. Započaté sadenie kukurice vo vlhkej pôde teraz už tiež ľahšej pojde.

Baja. Po chladnom počasí a cez tri dni trvajúcej prške, nastaly teplejšie dni. Pôda má u nás už dosť vlhky. Naši hospodári sú spokojní.

Balassagyarmat. Dlho očakávaný dážď nastal. — Pršalo cez viacej dní. Oziminy a jariny sotavily sa na vidomoči. Sejba a sadenie kopanín sú zakončené. Zelená krma sa pekne vyvinuje.

Debreczen. Od 2. mája je zamračené. Hojne pršalo dňa 4. mája, čo veľmi osožilo siatinám v celom chotáre. Ozimná pšenica a raž sú veľmi slabé; jariny staja dosť dobre. Ako predvídať, slamy nebude mnoho, tým lepšie sa ale vyvinie zrno pri prajnom počasí.

Győr. Jariny pekne staja; oziminy po dáždi predošlých dňov sa už popravily. Zelená krma a cukrová repa pekne schádzajú, prvé okopávanie už začali. Kukuricu sádzu; počasie s častým dáždom je chladné a dobré.

Kaposvár. Minulého týždňa dobre popršalo v celom okolí, čo siatinám veľmi osožilo.

Kassa. Cez viacej dní tuhé vetry, konečne nastal dobrý, teplý dážď.

Léva. Po nastalom dáždi sotavujú sa siatiny. Jariny sú veľmi pekné, oziminy sú slabé.

Losonc. Konečne nastal dážď, následkom čoho popravujú sa oziminy.

Miskolcz. Od viacej dní viac-menej prší. Potrebné je teplejšie počasie. Pred dáždom jariny stály lepšie, po dáždi popravily sa oziminy.

Nagyszeben. Od 1. mája pohodlné počasie, dá sa očakávať, že pekne vyvinú sa siatiny.

Nagykanizsa. Hojny dážď, následkom čoho popravily sa siatiny, lúky sa zeleňajú, zelená krma pekne rastie.

Nagyszentmiklós. Pri chladnom počasí trochu popršalo. Siatiny sa pekne ukazujú. Dňa 6. mája padol ľadovec a narobil škody v zahradách a vo viniciach.

Nagyvárad. Od 2. mája viackrát pršalo, zvlášte 4. mája popršalo hojne. — Oziminy a jariny sotavily sa značne.

Nyitra. Po chladných, cez dva dni trvajúcich vetroch oteplilo sa počasie. Následkom častých májových pršíek pekne vyvinujú sa jariny. Podlé oziminy sa tiež sotavujú.

Pancsova. V okolí hojne popršalo. Kukuricu už zasadili, na monohých miestach aj schádza.

Szatmár. Dva rázy hojne popršalo, počasie je ale natoľko chladné, že sa je čo mrazov obávať. Siatiny sa slabo vyvinujú. Kukurica dosť dobre schádza, lúky a pasienky dobre staja.

Sopron. Hojný dážď cez tri dni, následkom čoho značne popravily sa siatiny. Počasie sa veľmi ochladilo, čo je len v tom ohľade dobre, že chrústy pustnú.

Temesvár. Popršiava, pri čom ale chladný vetor duje. Dňa 6. mája padol ľadovec.

Versez. Po teplom, cez dva dni trvajúcom dáždi veľmi pekne vyvinujú sa siatiny.

Zalaegerszeg. Nastalé dážde veľmi osožia siatinám. Počasie je ale natoľko chladné, že sa ľudia obávajú mrazov.

Zenta. Hojný dážď cez tri dni. Siatinám je počasie priaznivé.

DOPISY.

Od Nitry.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

Že sa osmelujem pero brať do ruky, aby som napísal týchto niekoľko riadkov, k tomu ma nič iné nevedie, ako láska k mojim spoluobčanom. Núti ma k tomu tiež aj tá okolnosť, že som z našej obce ešte žiadneho dopisu nečítal v našom «Kreštane». Veď ale predsa aj my Dražovčania žijeme na tomto hrbatom svete. A bárs aj naša obec Dražovce v nitrianskej sto-

lici neni je veliká, predsa my katolíci neni sme tu ti najpošlednejší. Ba oproti, pyšní sme na to, že sa katolícky duch a náboženské presvedčenie u nás ináč prebúdzajú a hýbu, ako v mnohých veľkých obciach našej stolice.

Že sme osvedčení, oduševnení katolíci, dokázali sme aj tým, že už máme Jednotu Katolíckeho Ludu, do ktorej sa dalo posiaľ 133 členov zapísať. — Náš vôbec obľúbený pán farár Pavel Kmetyko a náš veľazaslúžený pán učiteľ Béla Rujšel neunavene pracovali na tom, aby Katolícka Jednota aj u nás utvorená bola. Pošfastilo sa im previesť túto prácu a my sme im za to veľmi povďační. Katolícka Jednota totiž, ako je to jej cieľom a úlohou, poslúži len k našemu duševnému a hmotnému dobrému. Z tých poučných spisov, ktoré nám mesačne zdarma posíla, naučíme sa všetci, ako sa nám treba v našom rodinnom a verejnom živote držať, aby sme v tomto slzavom údolí dľa možnosti boli šťastliví. Ľudia vôbec hľadajú šťastie a spokojnosť srdca na tomto svete. Tu ho ale nenajdú. Mnohí v tom hľadajú šťastie, že idú k židovi a naslopú sa tam tej smradľavej čertovici. Kým ale v krčme strebu, alebo sa aj pod službami Božími u žida v kolký hrajú, zatiaľ im doma žena a deti nariekajú, že nemajú chleba. — V krčme veru a vôbec u žida nikto nenajde svoje šťastie. Predsa ale čo vidíme? Keď ideme po svete vidíme to, že sú krčmy preplnené a kostoly prázdne. Akokoľvek ja ale mojím slabým rozumom nad touto vecou rozmýšlam, vždy pridem k tomu presvedčeniu, že srdce naše len vtedy je šťastlivé, keď sa uspokojí v Bohu. V Bohu hľadáme preto naše šťastie a nie v tomto svete. Dajme pokoj krčmám a navštevujme svedomite naše kostoly. Zanechajme židov a vráťme sa ku Kristu. Zachovávajme prikázania Božie a cirkevné, milujme a vážme si našich duchovných, ako to naši starí otcovia robievali a vtedy budeme šťastliví, ako boli oni. Toto šťastie duševné a hmotné zabezpečuje a vyhľadáva nám Katolícka Jednota.

Preto, drahí bratia a rodáci moji, kolkokoľvek vás je a kdekoľvek bývate, vstupujte do Jednoty Katolíckeho Ludu, do veľkého tábora všetkých katolíkov krajiny. O toto vás prosí váš úprimný brat a

***

verný Jednotár.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Nasledujúce riadky preto píšem, aby svet videl, že

kreštanské zásady a ustanovizne sa u nás veru ešte vše prenasledujú. Uvediem teraz len jeden príklad.

V Richvalde je jeden žid, ktorému len domu voľno predať nápoj a vždy v zapečatených sklienkach. Krivonos si ale toho nevšímnu, lež celkom verejnú krčmu držal; pilo sa tam, ako v ktorejkoľvek verejnej krčme a to nie len za jeden alebo dva, lež za celé štyri a či päť rokov, o čom celá obec svedčila aj s obecnou pečiatkou. Financi tiež asi štyri rázy ho chytili a už aj pokutovaný bol preto raz.

O to, aby fľašky boli zapečatené, sa tiež nestaral. A čo sa mu stalo? Takrečeno nič! — Verejná mienka bola, že mu teraz už iste odoberú licens, štrófali ho ale na pár smiešnych korún a teraz posmech robí z celej obci. A teraz čujte len! V nižnolapšanskom konzume sa podobné pády asi dva-tri rázy prihodily a hneď odobrali licens na pálenku. Kde je tu spravodlivosť?! To by patričným nebolo voľno tak nechať, ale proti tej zjavnej krivde by sa mali smele ozvať a sa všemožna brániť. O tomto konzume aj dačo radostného môžem písať, a síce to, že minulého roku lepšie išlo, ako roku 1907. Len držte spolu, milí Lapšania, ako železo a vtedy niet tej moci, ktorá by vás premôcť vládala.

V Nižných Lapšoch predá už pán barón isté čiastky svojho gazdovstva tunajším gazdom. Aj krčmu má predať. Veľmi sme zvedaví, či to pánstvo a tú krčmu gazdom žičí, alebo dákemu Icikovi!?

S ľudáckym pozdravom

Kreštanský bojovník.

***

Stará Ves (Szepesólatu) Spiš

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

O stredišti našej peknej Magury už dávno nebolo zprávy v našom milom «Kreštane» a tak úfam, že mi teraz pán redaktor dopraje kus miesta.

Jednota Kat. Ludu v tejto obci dňa 12. apríla mala prvú tohoročnú poradu, ktorá celé tri hodiny trvala. Richvaldský pán farár ako správca rečnil o minuloročnom účinkovaní, o cieľu Jednoty, o podporovaní katolíckej tlače, znázorňujúcu prednášku držal o najvýznamnejších zvieratách a tri zábavno-poučné rozprávky prečítal, a síce «Tri rady», «Nový regiment», «Vianočné spevy a žid», ešte aj odporúčal údom, aby sa chránili užívaním zákazosnej, diabolskej pálenky. Richvaldský mládenec Ondrej Michna veľmi šikovne prednášal sólový výstup od Pauloviča: «Všadebol». Prítomných veľmi rozveselil

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekární!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárník Kispest.

Pri 3 škatulkách
zasielka franko..

gramofon richvaldskeho katolickeho mladeneckeho spolku, s ktorym narabal starovessky zverolekar Franc Mohl. Taký osvedceny katolik je veru vsetkej ucety hodny! Toho roku pristupilo tam pat novych udov, medzi tymi je aj okresny ucetovnik Franc Szabó. Srdečne vitame novych bojovnikov! Verbujeme kazdeho dospelého katolika pre tú vznesenu Jednotu. Citajme usilovne a pozorne jej velmi poucne sošity. Nedajme sa odstrašit skrze potupne smiechy niektorých uradnikov. Nedavno sa jeden z nich tak vyslovil: «Načo že čítate tie knižocky od Jednoty, veď sa z nich zbláznite». Nestaraj sa tak veľmi o nás, milý panáčku: nezbláznime, ba práve naopak, zmúdreme a ku ľudskému, občianskemu a katolíckemu povedomiu prideme a toho sa vy bojíte; Veľmi dlho sme ležali v hrobe nevedomosti a ľahostajnosti, teraz už chceme s Kristom zmŕtvých vstať a s ním bojovať za práva ľudské, za kresťanskú osvetu a za kresťanské zásady. Keď Boh s nami, ktože proti nám?!

Aj to oznamujem, že o nedlho bude pre starovesských udov prednáška s peknými názornými obrazmi o Talianskej, zvlášte o Ríme.

S Bohom!

Jeden skromný úd «Jednoty Kat. Eudus».

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 8. mája.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 29.00—30.20, stolnobelohradská K 28.75—29.95, peštianska K 28.80—30.00, banátska K 28.85—30.10. — *Raž*: prvotriedna K 19.80—20.00, druhotriedna K 19.70 do 19.80. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17.90—18.10, druhotriedny K 17.50—17.80. — *Proso*: K 13.75 do 14.60. — *Ovos*: prvotriedny K 18.10—18.30, druhotriedny K 17.50—18.00. — *Kukurica*: K 15.20—15.30. *Repica*: K 31.50—32.50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22.00	21.60	21.20	20.80	20.40	19.80	18.80
		č.	7	7½	8		
		K	17.40	15.20	8.40		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6.80, hrubé K 6.80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21.50—22.50, fazuľa strakavá K 15.50—16.00. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28.00—33.00, lúpaný K 24.00—51.00. — **Šošovica**: čistá K 30.00—50.00. — **Konopné semä**: K 18.00 do 19.00. — **Mak**: K 48.00—50.00. — **Rasca** (kmin): Kor. 110.00—112.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 151.00—152.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 125.00—126.00, 3-kusová K 135.00—136.00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 28.25 do 28.50, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 15.80—16.00 po 50 kilogrammoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130.00—135.00, lucerna jasnozrná K 130.00—140.00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.20—5.50, žlté K 6.0—6.90 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 26.50—27.50, bosenský (z r. 1907.) K 32.50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1.70—1.80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2.60—3.40, sliepky na polievku K 3.40—4.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.60—2.80, k vareniu K 1.60—1.90, syr 10—12 h.; všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35.00, fiumánsky White-Star (***) K 29.00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79.50 do 80.50, kockový K 82.00—, žltý K 79.50—80.50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 174.00 do 175.00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00—50.50.

Odkazy redakcie.

P. S. N. Skalické noviny, ačpráve sú predplatené, nedochodia. Je to ozaj čudná obyčaj, keď dakto prijíma predplatky, čísla ale neposiela za ne.

Alfonsko. P. Žijete? — **J. K. Sz.** Všetko sme uveřejnili, len ten oznam možno že príde v budúcom čísle.

F. K. K. Ďakujeme za zprávy.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilárna púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usporiadaní najdost. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caífa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommisár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Apetít

zdravý žalúdok máme, necítme sa zle-
netrpíme na zapečenie odkedy Fellerove
Elsa-pilulky na preháňanie užívame. 6
škátul stojí tranko 4 koruny. Objednajte
si ich u Eugena V. Felleru v Štúbiaci,
Kostolná-ul. 18. (st. záhrebská). Elsa.

Lacné české perie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9.60, lepsié 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierekou franco; zamalenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenéjšti sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviáce stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almássi-ter 14.

Obrázkový cennik na žiadost zdarma.

Oznamí prijíma
administracia

'Kreštan'

■ ■ Budapest, ■ ■

Szentkirályi-u. 28.

Za čistotu záruka **30.000 korún.**

SCHICHT
jelená mydlo je najlepšie.

Schichtové jelená znaku mydlo pre mimoriadne výborné vlastnosti jeho potrebovať sa môže ku všemožným celom čistenia: K osobnému čisteniu, ku praniu najtajtnejšej a hrubej bielizne, farvených látok, ku čisteniu kuchynského a izbového náradia, pokrovcov, domácich zvierat atď. atď. Dorába sa z najlepšej vyberanej hmoty.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K; polpaperie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Pri objednavkách na naše ohlasy,
prosíme odvolávat za vždy na náš
časopis.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

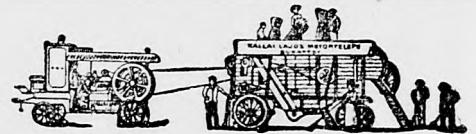
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odooruča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchjší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cennik s obrazmi na žiadost zdarma a franko.

Rušeň!

Osožné a chytré prevedenie parcellovanía.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzovanie parcellovanía a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú užernietvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaníu, lež na žiadost prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovanía (rozumie sa prácami právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovanía ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadost ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovanía. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovanía. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaníu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhadnovverenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.